

СОЦИОЛОГИЯ

Сравнително нова и много любопитна специалност

Материал от Слав Борисов

24

Специалност на фокус

В публичното пространство обикновено се говори за социолози, когато стане дума за политика, избори, рейтинги и т.н. Социологията като академична специалност всъщност изучава доста повече неща. Най-общо казано това е наука за човешкото социално поведение (както и за неговите прояви, развитие и първопричини). Всъщност, в това отношение, социологията е доста близка до философията, социалната психология и хуманитарните науки като цяло, макар понякога да работи и с числа и проценти в изследванията си.

История

Въпреки че социологията се корени в делата на философи като Платон, Аристотел и Конфуций, това е сравнително нова академична дисциплина. Тя се появява в началото на 19 век в отговор на предизвикателствата на модерността. Увеличаването на мобилността и технологичният напредък довеждат до нарастваща смесица на хората с нетипични култури и общества, различни от собствените им.

Социолозите реагират на тези промени, опитвайки се да разберат какво държи заедно социалните групи и да проучат възможните решения за разпадането на социалната солидарност.

Мислители на периода на Просвещението през XVIII в. също помагат за създаването на сцена за социолозите. Този период е първият път в историята, в който мислителите се опитват да дадат общи обяснения на социалния свят.

Раждането на социологията

Терминът социология е създаден от френския философ Огюст Конт през 1838 г., който поради тази причина е известен като "бащата на социологията". Конт смята, че науката може да се използва за изучаване на социалния свят. Точно както съществуват доказателства за тежестта и на други природни закони, Конт смята, че научните анализи могат да открият и законите, регулиращи нашия социален живот.

В този контекст Конт представя социологията като понятието „позитивизъм“ – начин за разбиране на социалния свят въз основа на научни факти. Той вярва, че с това ново разбиране хората биха могли да изградят по-добро бъдеще. Предвиждал е процес на социална промяна, в който социолозите играели решаваща роля в ръководенето на обществото.

Други събития от този период също оказват влияние върху развитието на социологията. 19 и 20 век са времена на много социални промени и промени в обществения рег.

Другите класически теоретици на социологията от края на 19 и началото на 20 век са Карл Маркс, Емил Дюркхайм, Макс Вебер. Като пионери в социологията, повечето от ранните социологически мислители са обучени в други академични дисциплини, включително история, философия и икономика. Разнообразието от обучения се отразява в изследваните теми, включително религията, образованието, икономиката, неравенството, психологията, етиката, философията и теологията.

В Европа например Карл Маркс си сътрудничи с богатия индустриалец Фридрих Енгелс, за да се справи с неравенството в класите. Писането по време на Индустриалната революция, когато много собственици на фабрики са изключително богати и много хора, работещи във фабриките – отчайващо бедни, показва разрастващите се неравенства на геня и се съсредоточават върху ролята на капиталистическите икономически структури за продължаване на тези неравенства. В Германия Макс Вебер е активен в политиката, докато във Франция Емил Дюркхайм се застъпва за образователна реформа. Във Великобритания Харием Мартинео се застъпва за правата на момичетата и жените, а в САЩ Дюбойс се фокусира върху проблема с расизма.

Въпреки че социологията се корени в делата на философи като Платон, Аристотел и Конфуций, това е сравнително нова академична дисциплина

Какви дисциплини се преподават

Различните университети съобразяват учебната си програма както с нуждите на съответния регион или сържава, така и с възможностите на академичния им състав. Въпреки това обучението не може да мине без някои основни предмети, които се изучават практически във всяка програма по социология: Въведение в социологията, История на социологията, Основни категории на социологическия анализ, Логика на емпиричното социологическо изследване, Изследователски методи в социологията, Статистически методи в социологията, Качествени методи в социологията, Икономическа социология и т.н.

Обучението по социология традиционно включва и по-обща, въвеждащи дисциплини от свързаните социални и хуманитарни науки. Разбира се, от социолозите не може да се очаква да бъдат специалисти в много области, но тези базови познания са им необходими, когато трябва да анализират получените от социологическите изследвания резултати. Някои примерни предмети в тази категория са: Въведение в икономиката, Въведение в психологията, Основи на публичната администрация, Систематична философия, Психология на личността, Трудова и организационна психология, Етика, Логика и т.н.

Какво изучава социологията:

- Социална организация – Изучава институциите, социалните групи, социалната мобилност, отношенията между различните етнически и религиозни групи и т.н.
- Социална психология – Изследва човешката природа, колективното поведение и личностното развитие на индивида
- Човешка екология – изучава поведението на дадена група хора, отчитайки социалните институции, с които са свързани. Тук влиза изследването на политическата и на социалната системи.
- Демография – Това е науката за числеността на населението, структурата му и влиянието на икономическите и политически фактори върху него.
- Приложна социология – Анализира резултатите от социологически, маркетингови и ПР изследвания и тяхното приложение в практиката.

Най-добрите университети в света

Когато сравняваме международни образователни институции, безспорен авторитет е класацията QS University Rankings. Тя не само подрежда висши училища, но и предоставя информация за някои от най-разпространените специалности. Подредянето за специалност Социология е следното

Обучението по социология традиционно включва и по-общи, въвеждащи дисциплини от свързаните социални и хуманитарни науки

Място	Университет	Държава
1	Harvard University	САЩ
2	University of Oxford	Великобритания
3	The London School of Economics and Political Science (LSE)	Великобритания
4	Stanford University	САЩ
5	University of California, Berkeley (UCB)	САЩ
6	University of Cambridge	Великобритания
7	National University of Singapore (NUS)	Сингапур
8	University of Chicago	САЩ
9	Yale University	САЩ
10	University of Michigan-Ann Arbor	САЩ

Източник: Qs World Ranking 2023

Няма как да не направи впечатление доминацията на САЩ и Великобритания в тази класация. Това е логично, тъй като някои от най-големите социологически, маркетингови и PR агенции в света са базирани в двете англоезични държави. Това са и най-добре платените възможности за работа за бъдещите социолози. Освен това не трябва да подценяваме и традициите на тези университети – цялостното високо ниво на образованието „дърпа“ нагоре всички специалности.

Най-добрите университети в Европа

В Германия почти всички университети, които имат философски факултет или такъв за социални науки, предлагат и специалност Социология. Икономиката на страната е ориентирана към индустрията, но това не означава, че образованието по социалните науки остава по-назад.

Нидерландия е друга държава с много представители в топ 100 на престижната класация.

Разбира се има още много възможности и извън тези страни. Най-добре представящият се университет във Франция е Sciences Po Paris.

Място	Университет	Държава
1	University of Oxford	Великобритания
2	The London School of Economics and Political Science (LSE)	Великобритания
3	University of Cambridge	Великобритания
4	University of Amsterdam	Нидерландия
5	UCL	Великобритания
6	The University of Edinburgh	Великобритания
7	The University of Manchester	Великобритания
8	Sciences Po	Франция
9	Freie Universitaet Berlin	Германия
10	Humboldt-Universität zu Berlin	Германия

Източник: Qs World Ranking 2023

Най-добрите университети в България

В България предлагането на специалност Социология е ограничено. Сред университетите, където можете да следвате такава програма, са:

Място	Университет	Град
1	Софийски университет "Св. Климент Охридски"	София
2	Нов български университет	София
3	Университет за национално и световно стопанство	София
4	Пловдивски университет "Паисий Хилендарски"	Пловдив
4	Югозападен университет "Неофит Рилски"	Благоевград
5	Великотърновски университет "Св. св. Кирил и Методий"	Велико Търново
6	Американски университет в България	Благоевград

Източник: Рейтингова система MOH

Какво работи социологът

Често срещана заблуда е, че социологът е анкетьор. Макар това често да е началото на кариерния им път, същинската работа се състои в анализирането на получените данни и изваждането на важни изводи от тях.

Идеята на университетските програми е да подготвят кадри, които могат да се реализират като професионални социолози в различни сфери на обществения живот. Например – в агенции за социологически и маркетингови проучвания, в неправителствени организации, в научната сфера, в сферата на средното и висшето образование, като консултанти и експерти в частния и публичния сектор. Често социолози работят като консултанти във фирми по маркетинг и реклама.

Много от завършилите Социология могат да се реализират и в рамките на публичния сектор. Например като експерти по социални проблеми към звена на различни министерства, ведомства, институции, социални работници и служители в държавната администрация. Може да ви звучи странно, но социолози работят и в полицията, образователната система и индустрията. На базата на техните данни се вземат много важни решения.

Също така не трябва да се пренебрегва и възможността за работа като съветници на политически партии и икономически институции.

Професионална реализация:

- Притежавате знания в областта на история на социологията и теория и методология на социологическото познание; за основните социологически традиции; за главните теоретични области и актуалните изследователски полета на социологията; за структурните особености на съвременното българско общество;
- Придобивате умения за прилагане на количествени и качествени методи за анализ; за организиране и провеждане на емпирични социологически изследвания; за използване на съвременни модели при работа със статистическа информация.
- Завършилите програмата са: социолог; специалисти в областта на науката, образованието, медиите, агенциите за изследване на общественото мнение, маркетинговия сектор.